

cooperando aliorum peccatis, vel consentiendo, aut non resistendo, quando possunt et tenentur: hic enim peccandi modus sicut in aliis vitiis locum habet, ita et in hoc. Unde Hormisda Papa, in epist. 1 ad episcopos Hispaniæ, cap. 2, damnans ordinationes pretio factas, inquit: *Nec ille se a culpa æstimet alienum, qui, etsi ipse quidem a redemptione liber initiaverit benedictione mystica sacerdotem, tamen ad alterius redempti voluntatem, vel sponte in hoc, vel necessitate consenserit. Quid prodest illi suo errore non pollui, qui consensum præstat erranti?* Hic ergo modus peccandi licet maxime locum habeat in clericis, laicis etiam communis est; nam eadem ratio in illis locum habet. Sic ergo peccare potest laicus consulendo clerico emptionem beneficii, vel vendendo intercessionem ad beneficium consequendum; nam tunc est cooperator ad simoniacam obtentionem; item, sciens quis ab alio dari pecuniam, ut sibi tribuatur jus patronatus, et tacite vel expresse consentiens, simoniam committere censetur, argum. cap. *Mattheus*, et cap. *Sicut tuis*, de Sim. Nam in his et similibus eadem est ratio de clericis et laicis, si ex parte concursus et cooperationis idem moralis influxus intercedat, sive fiat consulendo, sive mandando, sive ratum habendo jam factum suo nomine, juxta cap. *Sicut tuis*, ubi Panorm. et alii, de Simon., et juxta capit. penult., ubi Glossa et Doctores, extra, de Election.

8. *Circa infideles.* — Tandem hinc intelligitur, quod in ultima parte assertionis dixi, etiam in infidelibus posse hoc vitium reperiri: non enim agimus de modo quo ipsi in propria materia, vel ex conscientia erronea possunt simoniam quodammodo participare, de hoc enim satis in superioribus dictum est; sed de modo quo in vera et spirituali materia, quæ solum intra Ecclesiam reperitur, propriam simoniam possunt committere. Nam etiam hoc modo possunt delinquere, non tamen inter se, sed cum fidelibus contrahendo, vel eorum peccatis communicando. Sic posset gentilis peccare emendo baptismum, quamquam si emeret sibi, peccatum illud ut consummatum, jam esset simonia hominis christiani; posset tamen emere non sibi, sed filio: sic etiam princeps infidelis (verbi gratia, nunc in Japone), posset emere episcopatum pro amico fideli, veramque committeret simoniam, per se loquendo, licet posset per ignorantiam excusari. In hoc autem genere peccati nihil est quod immoremur, quia de his qui foris sunt,

nihil ad nos. Et hac ratione, ordinariæ pœnæ ecclesiasticæ ad eos non pertinent; ipsa autem facta, quatenus circa res Ecclesiæ versantur, possunt ab Ecclesia prohiberi et irritari juxta materiæ capacitatem, et ita fit de facto, ut videbimus. Et si tales infideles essent Ecclesiæ subjecti temporaliter, possent ratione talis delicti puniri, imo et in non subditis posset puniri talis injuria facta Ecclesiæ et sacris rebus, si commode et sine majori perturbatione Ecclesiæ fieri posset.

9. *Ultima conclusio, de capitulis seu collegiis.* — Dico ultimo: non solum singulæ personæ, sed etiam capitula seu collegia, quæ personæ mixtæ dicuntur, seu mystica corpora, possunt simoniam committere. Res est clara, quia talis communitas delinquere potest, unde et censuræ capax est, ut alibi diximus; ergo etiam delinquere potest in simonia, quia et potest vendere et emere, ut est per se notum, et potest habere materiam spiritualem, circa quam hos contractus prave exerceat: nam potest jurisdictionem spiritualem exercere, et jus præsentandi ad beneficia habere, et beneficia dare vel recipere, eligere, et similia, quæ communia sunt capitulis sæcularium clericorum, et regularium. Conventus autem regulares, tam virorum quam mulierum, peculiariter peccare possunt in receptione simoniæ ad religionem, ut paulo antea dictum est. Et ideo ipsa capitula regularia speciali pœna pro tali crimine puniuntur in Extravag. 1, de Simonia, ut in sequentibus videbimus. Tunc autem censetur capitulum, ut capitulum, hoc vitio delinquere, quando actio illa, quæ simoniæ fit, a solo capitulo exerceri potest, et pretium pro illa a toto capitulo, ut tale est, acceptatur. Quia nisi ita pactio fiat, licet forte multi vel omnes de capitulo per se ac singillatim suffragium suum vendant, non delinquit capitulum; tunc autem censetur capitulum ut capitulum rem peragere, ac delictum committere, quando, communicato consilio, et convocatis omnibus, ac consueto modo congregatis, contractum vel aliquid simile efficiunt, ut late tractant Abbas, Felin. et alii, in cap. *Dilectus*, 2, de Simon.; Sylvest., verb. *Excommunicatio*, 7, num. 57; Jul. Clar., 5, § ult., q. 16, n. 8.

10. *Objectio.* — Respondetur. — Dices: capitulum, ut capitulum, non est capax simoniæ, nisi ratione singulorum, quia simonia est studiosa voluntas, et capitulum non habet voluntatem, nisi quatenus singuli habent; ergo si singuli sunt simoniaci, capitulum est simo-

niacum; et licet major pars capituli vel collegii consentiat simoniæ, qui resistunt non sunt simoniaci, licet non prævaleant. Respondeo capitulum non committere simoniam, vel aliud delictum, nisi quatenus actio prava voluntarie provenit a capitulo per modum unius; et licet totum capitulum vere non habeat unam voluntatem, oportet tamen ut per modum unius concurrant, atque adeo quod ex multis voluntatibus una moraliter fiat. Quando autem singuli per se consentiunt, aut pecuniam recipiunt, non operantur per modum unius voluntatis, et ideo non delinquit capitulum, nec pœna in illud lata tunc comprehendit illud. Et ita ad argumentum respondetur, distinguendo antecedens: capitulum non committit simoniam, nisi ratione singulorum per se, et separatim spectatorum, negatur antecedens: ratione singulorum ut per commune consilium inter se unitorum, sic conceditur antecedens. Et tunc negatur consequentia quoad priorē partem consequentis, nisi cum proportionē sumatur. Circa secundam autem partem, advertendum est aliud esse loqui de peccato coram Deo, aut quoad quamdam imputationem in ordine ad pœnas ecclesiasticas. Priori modo, verum est non esse simoniacos singulos non consentientes, sed resistentes quoad possunt; quod non obstat quominus totum delinquat ratione majoris partis. At vero posteriori modo solent innocentes participare delictum totius corporis quoad pœnam, propter conjunctionem cum illo. Quomodo autem hoc sit applicandum ad pœnas simoniæ, in sequentibus dicemus.

CAPUT LV.

PRO QUIBUS SIMONIS NULLÆ PŒNÆ IMPOSITÆ SINT?

1. *De effectibus simoniæ.* — De quibus pœnis sit agendum. — Quamvis omnis simonia in divino judicio puniatur (de quo judicio et pœnis ejus agere, ad hunc locum non spectat), non tamen omnes puniuntur ecclesiastico jure, cujus pœnas, quæ sunt veluti effectus simoniæ, nunc explicare aggredimur; et ideo in hoc capite excludemus prius omnes modos committendi simonias, quæ pœnis non subjiciuntur, ut expeditior sit doctrina de cæteris pœnis, quæ pro aliquibus simoniis late inveniuntur; quoniam ergo simoniæ distinctæ sunt a nobis, et ex parte legis, et ex parte materiæ, et ex parte modi seu imperfectionis actus, et ex par-

te pretii seu permutationis, ideo de singulis dicendum est. Quia vero circa simoniam contra jus divinum nulla est difficultas, ideo primum membrum cum aliis jungemus, et de aliis tribus singillatim dicemus. Suppono autem sermonem præcipue esse de pœnis ipso jure latis; nam illæ sunt quæ ad forum conscientiæ maxime pertinent; aliæ vero, quæ per sententiam imponendæ sunt, a juristis maxime considerantur. Et ideo de prioribus ex professo loquemur; alias vero attingemus, saltem ut ab aliis eas distinguamus.

2. Primo ergo ex parte materiæ, dubitari potest an pro simonia in quacumque materia commissa, aliqua pœna incuratur. In quo dubio, certum est nullo jure antiquo (scilicet, quod præcesserit ante Paulum II, qui fere antecentum quinquaginta annos præfuit), fuisse latam ipso jure pœnam aliquam contra omnes simoniacos. Et omissis pro nunc simonia in ordine et beneficio, de cæteris certum hoc est, quia nec in tota causa prima decreti, neque in titulo de Simonia talis pœna invenitur. Pœna autem ipso facto non incurritur, nisi ubi expressis vel sufficientibus verbis in lege ita declaratur, ut suppono ex dictis in materia de Censuris et de Legibus; neque in his admitendum est argumentum a simili per æquivalentiam, vel excessum delicti, quia in penalibus non habet locum extensio, juxta vulgata jura, cap. *Statutum*, de Elect., in 6, cap. *Pœna*, de Pœnitent., d. 1, cap. *Odia*, de Reg. jur., in 6, et in eisdem locis allegatis tractatur. Et in specie tradidit Glossa, in Clem. un. de Consang. et affin., verb. *Eos*. Pœnæ autem per sententiam ferendæ sæpe imponuntur in jure, tam contra clericos quam contra laicos, ut videre licet in c. *Reperiuntur*, et cap. *Quidquid*, cum aliis, 1, q. 1, cap. *Sicut simoniaca*, cap. *De hoc*, cap. *Veniens*, cum similibus, de Simonia.

3. *Dubitatio circa hanc regulam positam.* — Respondetur dubitationi. — Solum video dubitari posse circa hanc regulam, quia licet in simonia occulta certa sit, in publica videtur deficere; semper enim publicus simoniacus, in quacumque materia talis esset, eo ipso fuit suspensus, et quoad se et quoad alios, ita ut nec illi celebrare, nec aliis ejus sacris officiis interesse, vel cum illo communicare liceret; ergo hæc pœna semper fuit ipso jure imposita clericis, saltem stante illa conditione de publicitate delicti. Assumptum patet ex verbis Urbani II et Gregorii VII, quæ refert Gratianus, distinct. 32, § *Verum*, ibi: *Officium simonia-*

corum, etc.; absolute enim dicit *simoniacorum*, non determinando ad hanc vel illam materiam. Intelligendum autem id esse de simoniacis (quidquid ibi Gloss. dicat) verius est, ut Hugo, Turrecrem. et alii exposuerunt. Et constat, quia eodem modo est ibi sermo de concubinario et simoniaco. Ad hoc imprimis dicitur, quod, licet illam sententiam admittamus, quam tenet Turrecr., in dicto cap. *Præter*, referens alios, nihilominus illa non est pœna simoniacorum propria, sed est generalis quorundam peccatorum publicorum. Deinde addimus illam pœnam nec fuisse propriam suspensionem, vel irregularitatem, nec aliam similem inhabilitatem canonicam, nec etiam nunc incurri ipso facto, donec sententia iudicis intercedat, ut in 5 tomo, disp. 31, sect. 4, a num. 4, late tractatum est. Igitur de illo antiquo tempore hæc sufficiunt.

4. *An nunc simonia pœna ipso actu incurratur.* — At vero post Extravagantem secundam de simonia, inter communes, censent aliqui per simoniam in quacumque materia consummatam incurri pœnam aliquam, saltem alicujus censuræ; quod dupliciter ex illo textu colligi potest. Primo, ex principio ejus, in quo confirmantur et invocantur omnes et singulæ excommunicationis, suspensionis, privationis et interdicti sententiæ, censuræ et pœnæ a Summis Pontificibus contra simoniacos, quomodolibet latæ, et extenduntur ad omnes simoniacos, cujuscumque status aut eminentiæ fuerint, tam publicos quam occultos, et additur: *Quas ipso facto eos incurrere volumus.* Hinc ergo concluditur ratio, quia pœnæ ferendæ pro delicto simoniæ, latæ sunt in jure antiquo pontificio in omni materia simoniæ; sed omnes illæ nunc incurruntur ipso facto ex vi prædictæ Extravagantis, ut ex ultimis verbis constat; ergo. Consequentia cum minori patet: major autem haberi potest ex multis juribus, 1, quæst. 1. Nam in capitulo *Erga*, 110, 1, quæst. 1, de simoniacis absolute dicitur: *Eos omnino damnamus, ac deponendos esse apostolica auctoritate sancimus.* Et in cap. *Quidquid*, 101, excommunicatio ferenda imponitur clericis vendentibus Baptismum, chrismatis collationem seu consignationem, et promotionem clericorum, ex Concilio Tolletan. XI, et cap. *Nullus Episcopus*, de vendente communionem dicitur: *Deponatur*, ex 6 Synodo; et in cap. *Baptizandis*, 99, dicit Gelasius Papa, de his qui Baptismum vendunt: *Certum habentes, etc., quod periculum subituri proprii sint honoris.* Et in cap. ult., 1, q. 3, In-

noc. II, contra committentem simoniam in beneficiis commissam, et in sacramentis chrismatis et sancti olei, et in consecrationibus: *Honore* (inquit) *acquisito careat, et emptor atque venditor nota infamiae percussantur.* Et aliæ similes comminationes, vel ferendarum pœnarum impositiones in antiquo jure inveniuntur. Omnes eego illæ nunc ipso facto propter simoniam in quacumque materia incurruntur. Secundo, de excommunicatione in particulari idem colligitur ex eadem Extravagant., § *Statuentes*, sic enim habet: *Universi et singuli, qui quomodolibet dando vel recipiendo, simoniam commiserint, aut quod illa fiat mediatores extiterint, seu procuraverint, sententiam excommunicationis incurrant.* Et statim Summo Pontifici reservatur. Propter quæ verba Soto, dicto lib. 9, quæst. 8, art. 2, dicit, per omnem prorsus simoniam incurri hanc papalem excommunicationem, et magnam vim facit in verbo: *Quomodolibet*, propter quod inquit: *Nullius prorsus simoniaci conscientiam pacare audeam, antequam Summum Pontificem, vel ejus vicarium adierit.* Et pro hac sententia citatur Redoan., 4 part., c. 9, n. 19, sed oppositum docet; refertur etiam Paulus Burg., de Irregul., tit. de Simonia, n. 92.

5. *Vera sententia negat incurri ipso facto simoniæ pœnas, exceptis tribus.* — Nihilominus vera et secunda sententia est, pro nulla simonia incurri pœnam ipso jure ex parte materiæ, nisi in tribus, scilicet, ordine, beneficio ecclesiastico, et ingressu religionis. Hæc est communis sententia eorum, qui post dictam Extravag. scripserunt, Angel., verb. *Simonia*, 16, numer. 1; Sylvest., quæst. 19; Redoan., transcribens verba Angeli, loco citato; Cajetanus, in Summa, verbo *Excommunicatio*, cap. 72; Tabien., num. 72; Navarrus, dicto cap. 23, num. 111, vers. *Sexto et Septimo*; Graffis, in Decisionibus, lib. 2, capit. 97, n. 3, licet in num. 2, videatur cum Soto sentire; Armil., verb. *Excommunicatio*, in 59 et 60 Excommunicatione, et verb. *Simonia*, num. 56. Item Ugolin., tab. 1, cap. 12, et tab. 4, cap. 3, in princ.; et si attente legatur, idem sequitur Felin., in cap. *De Simoniace*, de Simon., in fin. Et quidem quod ad exceptionem seu affirmantem partem exclusive pertinet, res est certa, et patebit capit. sequent.; solum adverte, multos ex dictis auctoribus solum excipere simoniam in ordine et beneficio, ut Angel., Sylvester et Navar.; alii vero, quod in uno loco omittunt, in alio addunt, ut Armil., Ugolin. et Graffis. Unde vel ingressum

religionis sub beneficio comprehendunt, quia religiosus spirituale officium et suam præbendam lato modo habere dicitur; vel certe loquuntur specialiter de Extravag. Pauli II, et aliam reservant in suum locum, ut Cajetan. supra advertit; vel fortasse aliqui eorum indicant, quoad ingressum religionis revocatas esse pœnas, quod postea videbimus; nunc commodius et securius illa tria membra excipimus, quæ postea exponemus, declarando quid sub singulis comprehendatur.

6. *Pars negans probatur.* — *Extravagantes variae recensentur.* — *Prima.* — *Secunda.* — *Tertia.* — Quoad partem autem negantem de omnibus aliis materiis simoniæ, non aliter eam probamus, nisi quia ante dictam Extravagantem nulla pœna ipso facto incurrenda invenitur, lata pro simonia in universum in jure communi, ut omnes supponunt, et constat ex allegatis textibus; sed in illa Extravagante lata non est; ergo nullibi. Ut hæc consequentia sit solida, oportet advertere, plures alias referri Extravagantes, vel constitutiones pontificias; nam Angelus supra, et Felinus, referunt duas Martini V. Una habetur in Concilio Constantiensi, sessione 43, et incipit, *Martinus*, et c. *Multe*. Sed illa tractat solum de simonia in ordine, beneficiis et officiis ecclesiasticis, et ita nihil refert ad causam præsentem. Alia fuit ab eodem postea edita Mantuæ, et incipit, *Damnabilem*, et habebat clausulam generalem similem priori, quam ex Paulo II retulimus, ut referunt; ipsam enim videre non potui, nec extat; et fuisse revocatam ab eodem, refert Fel. supra, ex Antonino. Alia similiter refertur ex Eugenio IV, incipiens, *Cum detestabile*. Sed illa est eadem quæ sub nomine Pauli II legitur, inter Extravagantes communes, ut notat Redoan., et quædam additio ad Fel.; et ita per aliquem errorem vel æquivocationem attribuitur Eugenio. Aliam etiam Extravagantem refert Felinus ex Urbano IV, et postea videtur referre aliam (nisi error sit in numero, propter inversum litterarum ordinem), sed est tantum una quæ est prima, de Simonia, inter communes; et non generaliter, sed specialiter loquitur de simonia in ingressu religionis commissæ. Ergo quoad hanc partem nulla ratio habenda est Extravagantium quæ præcesserunt, ante illam Pauli II. Post illam vero, aliam constitutionem edidit Pius V, quæ incipit: *Cum primum*, et est quinta inter ejus constitutiones in Bullario; sed in ea nihil habet quod ad præsentem rem faciat, nisi quod præcipit Ex-

travagantem Pauli II inviolabiliter ervari; postea vero de simonia in ordine et beneficiis specialiter loquitur.

7. Superest ergo probanda minor rationis factæ, quæ probanda est applicando dictam Extravagantem quoad duo puncta tacta in fundamento contrariæ sententiæ, quæ tractavi in 5 tom., disput. 22, sect. 5, a num. 22. Et de priori puncto dixi, non esse verisimile ex vi illorum verborum, *quas ipso facto eos incurrere volumus*, nunc incurri ipso facto omnes pœnas ante illam Extravagantem in jure antiquo impositas, et ferendas per sententiam hominis. Quæ interpretatio aliquibus difficilis videtur, quia juxta illam videntur verba illa superflua esse, et nullum habere effectum; nam si antiquæ pœnæ non magis nunc incurruntur de facto quam antea, quid est quod voluit Papa, cum dixit: *Volumus eas incurrere ipso facto?* aut quem effectum habuit illa voluntas? Non enim est inefficax, cum potestas Pontifici non desit. Item Martinus, in 2 Extrav., ita confirmavit antiquas simoniacorum excommunicationes, suspensiones, etc., ut voluerit, *eas incurrere ipso facto omnem simoniacum occultum vel manifestum, ubicunque simoniam commiserit.* Ita refert Angel., sentiens hac intentione fuisse illa verba addita, et in eodem sensu putat similia verba posita esse in d. Extravag. 2, seu *Cum detestabile*. Et eodem modo loquuntur Sylvest. et Redoan. Propter quod aliqui viri docti sentiunt ex vi illorum verborum, omnes pœnas antiquas simoniacorum, quæ tantum erant ferendæ, hodie esse latæ sententiæ.

8. Sed hoc mihi incredibile est, et contra omnem usum, et omnes auctores; alias omnes simoniaci in ordine essent nunc depositi ipso facto, et omnes simoniaci in beneficio essent privati ipso jure omnibus beneficiis, et sic de aliis; quæ incredibilia sunt, et contra communem sententiam Doctorum, etiam qui post illam Extravagantem scripserunt, ut ex allegatis patet, et ex dicendis amplius constabit. Unde si verba illa cogent, dicendum potius esset non esse in illo rigore communi usu recepta, aut ita intellecta, quod satis est ut non habuerint suum effectum, vel quia consuetudo illis derogavit, vel quia est optima legum interpretis. Addo vero, ex Feli. supra, per illam Extravagantem solum esse factam ampliationem pœnarum ad simoniacos occultos, nam immediate præcedunt hæc verba: *Et eorum quomodolibet, tam manifestum quam occultum*; et ideo subjungitur: *Quas ipso facto eos incurrere vo-*

lunus. Olim enim licet aliquæ poenæ essent latæ ipso facto, non tamen nisi pro publicis simoniaco, ut erat communior opinio. Voluit ergo Pontifex extensionem facere ad occultos simoniacos. Non ergo voluit ut nunc essent censuræ, vel privationes latæ sententiæ, omnes quæ antea erant tantum ferendæ, sed voluit ut quæ erant latæ sententiæ pro solis publicis simoniaco, nunc etiam ipso facto comprehenderent occultos. Et idem sensus optime quadrat ad verba Martini, qui etiam videtur aliam ampliacionem fecisse; nam quia aliquæ poenæ latæ inveniebantur contra committentes Romæ simoniam, ille ampliavit eas ad omnia loca; sed illa constitutio, ut diximus, revocata est. Atque hic sensus confirmatur, quia est sufficiens ad proprietatem verborum, et satis explicat effectum eorum, et est mitior; est ergo præferendus in constitutione adeo rigorosa et penali; et hic addi possunt conjecturæ quas in citato loco adduxi.

9. Ad secundum punctum respondetur, verba illius § *Statuentes* intelligenda esse juxta subjectam materiam, et inde limitari, etiamsi formalem limitationem non contineant, quia principalis intentio Pontificis ibi fuit punire hæc duo genera simoniæ, in ordine scilicet et beneficio, ut patet ex clausulis præcedentibus, et ex sequenti, in quo notandum est verbum *hujusmodi*, his in eo additum, scilicet, *et ut hujusmodi labis contagio*; et infra, *quos simoniam hujusmodi commisisse, vel procurasse*. Nam in his ultimis verbis, evidens est limitari simoniam, ad illam tantum quæ est in ordine et beneficio, quia non potest aliud significare, et quia præceptum ibi positum de revelandis simoniaco nunquam est de aliis intellectum; ergo in eodem sensu additur priori loco, cum dicitur: *Et ut hujusmodi labis contagio*, etc. Ergo signum est etiam in præcedenti, eodem modo sumi simoniam, et eandem limitationem esse subintelligendam, etiamsi expresse addita non fuerit; nam per verba prædicta refertur vitium, de quo immediate sermo præcesserat. Quod etiam optime confirmatur (ut in allegato loco notavi) in eodem Paulo II, in Extravag. *Et si Dominici*, 1, de poenit. et remis., ubi solam simoniam in ordine et beneficio ponit inter casus peculiariter sibi reseratos, quod postea etiam declaravit Sixtus IV, in alia Extravag. *Et si Dominici*, eod. tit. Ergo signum est excommunicationes reservatas, latas a Paulo in d. Extrav. 2, solum fuisse contra simoniacos in illis materiis. Tandem expendere possumus quod Pius V, in d. Cons-

tit., post illa verba: *Ut simoniaco pravitatis labes prorsus aboleatur, constitutiones omnes nostrorum antecessorum contra simoniacos editas, et præsertim Pauli II, inviolabiliter observari, mandamus*, immediate subjungit: *Et delinquentes, tam in sacrorum ordinum quam in beneficiorum assecutione, statutis etiam inferioris poenis affici volumus*. In quibus verbis satis significatur intentionem Pontificum fuisse semper, gravius has simonias quam cæteras punire, propter majus detrimentum quod in universali bono Ecclesiæ ex illis nascitur.

10. *Circa tria quæ excipiebantur.* — De simonia mentali pure interna. — Circa secundum membrum de modo simoniæ, præcipue consideranda est distinctio in mentalem, conventionalem et realem, applicando illam ad illas tres materias ordinis, beneficii et religionis: nam reliquæ omnes jam exclusæ sunt. Supponendum deinde est, sermonem esse de vera simonia: nam ficta, sicut simonia non est, ita nec poenis simoniæ subjecta est, ut recte dixit Cajetanus, quæst. 2, de Simonia. Nec Navar. contradicit, licet ex alio principio, ut supra visum est. Præterea de mentali si sit pure interna, ita ut nullum opus externum sit ex illa subsecutum, certum est non comprehendendi sub poenis ecclesiasticis, imo nec esse capacem illarum, quia jurisdictio humana, etiam ecclesiastica, non extenditur directe ad actus pure internos, ut nunc supponimus. Si vero mentalis simonia in externum actum procedit, dando vel recipiendo aliquid mente simoniaco sine ullo pacto tacito vel expresso, licet valde probabile sit posse tale factum per Ecclesiam puniri, de facto tamen non punitur, ut constat ex cap. ultimo de Simonia, juxta verum sensum ejus infra tractandum.

11. *De simonia conventionali.* — At vero de simonia conventionali pura dubitari potest, an illa puniatur ecclesiasticis poenis. Et ratio est, quia illa est sufficiens materia poenæ ecclesiasticæ, ut patet, quia est actus externus, et gravissimum peccatum simoniæ; ergo de facto punitur per eas leges quæ puniunt simoniam, circa talem vel talem materiam. Probatur consequentia, quia verba legis, in omni proprietate et rigore sumpta, comprehendunt talem actionem, et personas illam committentes. Nam si lex punit simoniam, ille contractus essentialiter et perfecte simonia est; nam contractus in conventionione ipsa essentialiter consummatur, ut constat instit. de Emption. et vendit., in princ.; unde, cum simonia sit emptio et venditio, illa conventio si-

monia est; et consequenter sic contrahentes sunt simoniaco, ac subinde si lex puniat simoniacos, illos etiam punit. Atque ita sensisse refertur Tancred., in Glossa, cap. *Tua nos*, de Simon., verb. *Culpabiles*, a qua ipsa non dissentit. Et hanc sententiam sequi videtur Reoan., 4 p., cap. 9, num. 2 et sequentibus, ex quo multa argumenta pro illa depromi possunt; unde illam satis rationabilem appellavit Cajetanus, tomo 2 Opusc., tract. 9, q. 2. Et contrariam dicit, sola auctoritate fuisse introductam.

12. *Non incurritur ipso facto.* — Nihilominus dicendum est, simoniam pure conventionalem non puniri poenis juris ipso facto latas contra simoniacos, ac propterea per hanc simoniam conventionalem non incurri censuras, inhabilitates, vel privationes, si quæ sunt ipso jure latæ contra simoniacos. Hæc est communis sententia Theologorum et juristarum, quos infra in puncto controverso de simonia reali referemus: nam hic in re clara non est necesse. Videturque mihi non solum fundata auctoritate scribentium, sed etiam auctoritate juris, et ratione. Utrumque ostendo in hunc modum: quia jura punientia simoniam non utuntur verbis significantibus conventiones simoniacas solas, sed dationes, vel receptiones ex talibus conventionibus procedentes; seu regulariter non utuntur verbis indicantibus solum simoniæ vitium, sed actionem simoniacam; ergo ex vi talium jurium non incurritur poenæ illorum per simoniam mere conventionalem. Antecedens declaratur optime in Extravag. 2, de Sim., qui textus, ut videbimus, est præcipuus inter omnes qui de poenis simoniaco loquuntur. In illo ergo punitur simonia in ordine, hoc modo: *Qui simoniaco ordinati fuerint*, etc.; qui autem fecit conventionem de recipienda ordinatione simoniaco, quando non ordinatus est, non deliquit formaliter et complete contra illam legem. Simili modo punitur simonia in beneficio, directe exprimendo actionem: *Per electionem, postulationem, confirmationem*, etc.; et infra de utraque: *Qui quomodolibet, dando vel recipiendo, simoniam commiserint*, etc. Et similiter in Extravag. 1, circa ingressum religionis, prius prohibentur actiones exigendi vel petendi aliquid per ingressu; et subditur: *Sed eas potius cum omni pietate recipiat*, et postea: *Qui secus egerit*; donec ergo intercedat receptio non gratuita, non fit formaliter et complete contra illam legem.

13. Similiter loquuntur antiqua jura, 1,

quæst. 1, cap. *Præbyter, si per pecuniam ecclesiam obtinuerit*, et cap. *Quisquis per pecuniam ordinatur*; et cap. *Quos constiterit*, etc., *sacram mercatos esse pretio dignitatem*. In cap. autem *Reperiuntur*, cum dictum esset multos velle mercari gratiam Spiritus Sancti, ita statim explicatur: *Dum vile pretium donant, ut pontificalis ordinis sublime culmen accipiant*; et infra: *Quicumque propter accipiendam sacerdotii dignitatem (utique quam de facto habet) quodlibet pretium fuerit detectus obtulisse*. Quod magis infra declaratur, dum dicitur: *Ille qui hunc ordinem munerum fuerit datione lucratus*; et cap. seq.: *Si quis Episcopus per pecuniam ordinationem fecerit*; et infra: *Aut promoverit per pecuniam, dispensatorem, aut defensorem*, etc., et c. 100: *Nullus Episcopus, aut præbyter, aut diaconus, qui sacram dispensat communicationem; et infra: Si quis, ab eo qui sacram communicationem dispensat, aliquod pretium exegerit*, etc. Et multa similia sunt in Decretis sequentibus, et 1, quæst. 2, per totam, et in quæst. etiam 3, præsertim cap. 1: *Qui sub munerum datione vel acceptione Dei ecclesias, vel earum sibi beneficia usurpant*; et cap. *Salvator: Qui easdem res ad propria lucra largitur, vel adipiscitur*; et c. *Ex multis: Hoc malum invaluisse cognovimus, ut nulli beneficium ecclesiasticum concederetur, nisi ei qui profano pecuniæ munere illud emere studuisset*. Neque aliter loquuntur jura decretalium de simonia. Licet enim interdum utantur verbo vendendi, attendendi, vel similibus, quando veniunt ad poenas imponendas, etiam per sententiam, utuntur his vel similibus verbis: *Tam ille qui dederit, quam ille qui receperit*, cap. *Non satis*, vel, *Si qui fuerint, quos in prædictis ecclesiis publicum ac notorium sit, simoniaco intrasse*, ut dicitur in cap. *Insinuatum*. Et in alio dicitur: *De simoniaco ordinatis*, de Simon. Et similia multa sumi possunt ex aliis, ex quibus satis constat jus punire directe actiones ipsas simoniacas, non puros contractus; per quæ jura explicanda sunt alia, si aliis verbis loquantur.

14. Prima vero consequentia probatur, quia poena per legem imposita non incurritur, donec actio mala, eo modo quo per legem exprimitur et punitur, committatur et compleatur; sed actio prohibita et punita per hæc jura non completur in sola conventionione; ergo per illam solum non incurritur poenæ simoniaco. Et hæc ipsa est ratio a priori conclusionis, quia leges poenales sunt stricti juris, et ideo